

> PION PROREKTORA
DS. NAUKI I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ

ZIELONOGÓRSKA BIBLIOTEKA CYFROWA PREZENTUJE SWOJE ZBIORY W EUROPEANIE

Ewa Adaszyńska
Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego

Od 11 grudnia 2009 roku zbiory *Zielonogórskiej Biblioteki Cyfrowej*¹ (ZBC) prezentowane są w *Europeanie*² - *Europejskiej Bibliotece Cyfrowej*.

Zasoby naszej biblioteki udostępniane są wspólnie ze zbiorami kilkudziesięciu polskich bibliotek cyfrowych zrzeszonych w *Federacji Bibliotek Cyfrowych*³ sieci *PIONIER*⁴. Polski wkład to ponad 250 000 dokumentów cyfrowych z instytucji naukowych i kulturalnych w kraju - uczelni, bibliotek, muzeów i archiwów. Prezentowane zbiory to zasoby polskiego dziedzictwa kulturowego, publikacje dotyczące dorobku regionów oraz obszarów nauki i edukacji.

Agregatorem polskich zasobów cyfrowych do *Europeany* jest Poznańskie Centrum Superkomputerowo Sieciowe⁵, operator *Federacji Bibliotek Cyfrowych* i sieci *Pionier*.

Dzięki rozproszonym krajowym systemom sieciowym powstało olbrzymie zaplecze informacyjne ułatwiające zdobywanie wiedzy, swoiste repozytorium dla badań naukowych i dydaktyki, a także olbrzymi zbiór polskiego dziedzictwa kulturowego. Prezentacja części tych zasobów w *Europeanie* pozwala polskim organizatorom bibliotek cyfrowych na współtworzenie wirtualnej biblioteki europejskiej o szerokim i otwartym dostępie do wspólnego dziedzictwa kulturowego i naukowego. Jest to wydarzenie ważne zarówno dla promocji polskiej nauki i kultury na świecie, jak i dla rozwoju polskich bibliotek cyfrowych.

Europeana to wspólna europejska przestrzeń informacyjna o zróżnicowanym bogactwie europejskiej kultury. Zawarte w niej dobra prezentowane są w językach oryginalnych a swój dorobek pokazują tam poszczególne kraje *Unii Europejskiej* uczestniczące w projekcie.

Europejska biblioteka cyfrowa to także reakcja na mo-

nopolizację internetu przez firmę *Google*, udostępniającą głównie zasoby anglojęzyczne.

Odpowiedzią na projekt *Google Library* była inicjatywa budowy europejskiej biblioteki cyfrowej, ogłoszona 28 kwietnia 2005 roku przez sześć krajów członkowskich *Unii Europejskiej* - Francję, Hiszpanię, Niemcy, Węgry, Włochy i Polskę.

Idea ta zainicjowana została przez *Komisję Europejską* i szeroko wspierana przez Parlament Europejski. Komisja opracowała *raport i2010* o bibliotekach cyfrowych⁷ popierający budowę *Europejskiej Biblioteki Cyfrowej* - jako elementu strategicznego inicjatywy *i2010 - budowania Europejskiego Społeczeństwa Informacyjnego*⁸.

Plan opracowały państwa członkowskie w ramach ścisłej współpracy z bibliotekami narodowymi i innymi instytucjami kulturalnymi. Miał na celu prezentację naukowych i kulturowych zasobów Europy, połączenie ich z nowoczesną technologią i współczesnymi modelami biznesowymi.

Od roku 2006 *Digital Libraries* przygotowywała się do rozszerzenia projektu i budowy portalu internetowego obejmującego dokumenty cyfrowe pochodzące z różnorodnych instytucji kultury, bibliotek, muzeów i archiwów.

Projekt miał umożliwić jednoczesne przeszukiwanie zasobów europejskiego dziedzictwa kulturowego, dostępnego we wszystkich językach krajów *Unii Europejskiej* na specjalnym portalu. Nazwany został *Europeana*.

Europeana to portal internetowy o jednolitej przestrzeni cyfrowej opartej na bogactwie wielojęzycznej i wielokulturowej Europy. Dostępny jest od listopada 2008 roku. W chwili otwarcia prezentował około 2 milionów

My Europeana Communities Partners T

This is Europeana - a place for inspiration through the cultural collections of Europe. User pathways and share your discoveries.

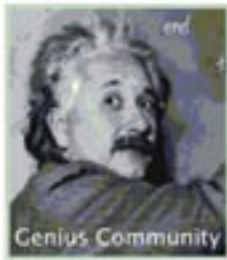
Advanced search

Go Europeana Community

About: Semantic Web
Members: 30

Join Enter

Genius Community

About: Logic
Members: 100

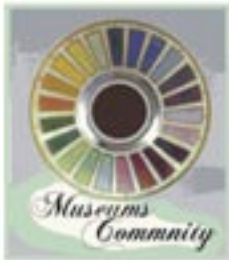
Join Enter

Classical Music Community

About: Classical music
Members: 70

Join Enter

Museums Community

About: Museums
Members: 30

Join Enter

OSCAR COMMUNITY

About: Cinema
Members: 80

Join Enter

ARTS community

About: Arts
Members: 50

Join Enter

objektów ze zbiorów blisko tysiąc bibliotek i muzeów z całej Europy.

W grudniu 2009 roku, po przyłączeniu grupy polskich bibliotek cyfrowych jego zbiory liczyły już ponad 5 milionów dokumentów. 5.5 % pochodzi z Polski, nasz udział w tym serwisie wzrósł w ciągu roku z 0.4% do 5.5%. Pierwsze dokumenty polskie pokazane podczas otwarcia dostarczyła Biblioteka Narodowa z Warszawy, główny reprezentant Polski w tym projekcie. Pozostała część to wkład polskich bibliotek naukowych, głównie ze środowisk akademickich. Ich zbiory będą systematycznie prezentowane w Europeanie poprzez lokalne serwery uczelniane, na których posadowione są biblioteki, za pośrednictwem Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego.

Czytelnicy z całego świata mają dostęp do książek, czasopism, map, nagrań, fotografii, dokumentów archiwalnych, obrazów i filmów z dwudziestu siedmiu państw członkowskich Unii Europejskiej. Zasób obejmuje: kopie rękopisów, starodruków, arcydzieł i wybitnych dzieł stanowiących źródło nowych myśli i idei, głównie z bibliotek; cyfrowe kopie obrazów i obiektów z kolekcji muzealnych, między innymi paryskiego *Luwru*, amsterdamskiego *Rijksmuseum*, londyńskiego *British Museum*; materiały archiwalne dokumentujące historię narodów, między innymi zdjęcia z pól bitewnych I wojny światowej z *Francuskiego Narodowego Instytutu Sztuk Audiowizualnych*; zbiory dotyczące postaci ważnych dla nauki, kultury i polityki, sylwetki i dzieła uczonych i artystów, między innymi Descarta, Newtona, Darwina, Curie-Skłodowskiej, Mozarta, Beethovena i wielu innych.

Europeana to miejsce inspiracji i pomysłów. Zapewnia

nowy sposób korzystania z europejskiego dziedzictwa, szybki i swobodny dostęp do największych arcydzieł i zbiorów europejskich w ramach jednej biblioteki. To atrakcyjna propozycja dla internautów zainteresowanych nauką, literaturą, historią, sztuką, muzyką, architekturą, filmem czy polityką.

O popularności portalu świadczy ponad dziesięć milionów zarejestrowanych wejść użytkowników w ciągu godziny. Niepokoi jedynie fakt, że dostępnych jest jedynie 5% wszystkich zdigitalizowanych obiektów w Europie.

Europeana jest siecią tematyczną, finansowaną przez Komisję Europejską w ramach programu *eContentplus*⁹, stanowiącego część polityki i2010.

Projektem kieruje zespół działający w Holandii w niderlandzkiej bibliotece narodowej *Koninklijke Bibliotheek*¹⁰. Nadzorowany jest przez *Fundację Europejskiej Biblioteki Cyfrowej*¹¹ (EDL Foundation), zrzeszającą najważniejsze europejskie organizacje i stowarzyszenia bibliotek, archiwów, muzeów, archiwów audiowizualnych i instytucji kulturalnych.

W sierpniu 2009 r. *Komisja Europejska* ogłosiła komunikat¹², w którym przedstawiła kolejne etapy rozwoju *Europeany* oraz jej przyszły kształt. Zainicjowała też publiczną debatę poświęconą przyszłym wyzwaniom stojącym przed digitalizacją książek w Europie - debatę nad potencjalnym partnerstwem między sektorem publicznym i prywatnym oraz koniecznością reformy zbyt zróżnicowanych europejskich regulacji z zakresu prawa autorskiego.

Komisarz Unii Europejskiej do spraw społeczeństwa informacyjnego i mediów Viviane Reding, ogłosiła, że *Europeana* podwoi swoje zbiory już w połowie kolejnego

roku. W 2010 roku będzie to 10 milionów wielojęzycznych obiektów cyfrowych pochodzących ze wszystkich krajów wspólnoty europejskiej.

* * *

Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa prezentuje w *Europe-anie* wszystkie swoje zbiory - 5800 dokumentów z działów nauki i dydaktyki, dziedzictwa kulturowego i regionalistów. Zasób obejmuje dorobek naukowy naszego środowiska akademickiego (książki i czasopisma, rozprawy doktorskie i habilitacyjne obronione na Uniwersytecie Zielonogórskim), najcenniejsze zabytki kultury piśmienniczej (rękopisy, starodruki, zbiory kartograficzne, dokumenty życia społecznego) oraz kolekcje dzieł sztuki (rysunek, grafikę, malarstwo, plakaty, fotografię artystyczną, ekslibrisy), materiały, dokumenty oraz dzieła dotyczące Zielonej Góry i Ziemi Lubuskiej, również w jej dawnych granicach historycznych. Prezentujemy tu wydawnictwa współczesne oraz zbiory archiwalne (kroniki, statuty, przywileje, ikonografię, kartografię, dokumenty życia społecznego) oraz twórczość artystów lubuskich z kolekcji bibliotecznych.

ZBC cieszy się dużym zainteresowaniem. Od chwili uruchomienia w październiku 2005 roku bibliotekę odwiedziło ponad 3.100.000 użytkowników, średnio 2 tysiące osób dziennie.

ZBC wspólnie z bibliotekami cyfrowymi *Federacji Bibliotek Cyfrowych* muszą rozwiązać wiele problemów związanych z unifikacją, ujednoczeniem metadanych do wspólnych standardów oraz europejskich kryteriów prawa autorskiego.

Przed *Zielonogórską Biblioteką Cyfrową* stoi szereg nowych wyzwań związanych z udziałem w wielu projektach: współpracy z *Europeana* - europejską biblioteką cyfrową, *Manuscriptorium* - europejską bazą manuskryptów oraz *Biblioteką Cyfrową Euroregionów Lubuskie i Brandenburgia* we współpracy z *Biblioteką Viadrina* we Frankfurcie nad Odrą.

Zachęcamy pracowników naszej uczelni do publikacji swoich prac w Zielonogórskiej Bibliotece Cyfrowej. Naukowe środowiska akademickie mają dużą szansę stworzenia cyfrowego repozytorium dla nauki i edukacji ale pod warunkiem przyzwolenia na publikację prac w wolnym dostępie. ■

PRZPISY:

¹ Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa (ZBC) działa od października 2005 roku. Tworzy ją Biblioteka Uniwersytecka we współpracy z WiMBP. Jej celem jest upowszechnianie i popularyzowanie dorobku naukowego środowiska akademickiego i jego zasobów edukacyjnych, dostęp do cyfrowych kopii najcenniejszych zabytków kultury piśmienniczej, kolekcji dzieł sztuki oraz dokumentów regionalnych ze zbiorów bibliotecznych. ZBC należy do grupy bibliotek cyfrowych działających w oprogramowaniu dLibra. Jest częścią Federacji Bibliotek Cyfrowych i członkiem konsorcjum Polskich Bibliotek Cyfrowych. Więcej informacji pod adresem WWW.zbc.zgora.pl

² Zob. <http://www.europe-ana.eu>

³ Federacja Polskich Bibliotek Cyfrowych (FBC) to kolejny etap budowy sieci rozproszonych bibliotek cyfrowych i repozytoriów w Polsce. Serwis ten jest zbiorem zaawansowanych

usług sieciowych opartych na zasobach cyfrowych dostępnych w polskich bibliotekach cyfrowych i repozytoriach uruchomionych w sieci PIONIER. Zasoby te współtworzone są przez wiele instytucji naukowych i publicznych, takich jak wyższe uczelnie, biblioteki, archiwa, muzea czy ośrodki badawcze. Serwis FBC utrzymywany jest przez **Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS)** afiliowane przy Instytucie Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk. Za jego rozwój odpowiada Zespół Bibliotek Cyfrowych PCSS.

Więcej informacji na stronie serwisu pod adresem <http://fbc.pionier.net.pl>

⁴ Sieć Pionier to ogólnopolska szerokopasmowa sieć optyczna do wspomagania projektów badawczych, edukacyjnych i państwowych. Umożliwia ona dostęp do europejskich i światowych sieci naukowych. Operatorem sieci Pionier jest Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk - Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Zobacz więcej pod adresem <http://pionier.net.pl>

⁵ Poznańskie Centrum Superkomputerowo Sieciowe (PCSS) afiliowane przy Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN działa od 1993 roku. Jego misją jest „integracja i rozwój infrastruktury informatycznej nauki”. PCSS jest liderem wprowadzania innowacyjnych technologii sieciowych w krajowej sieci naukowej, obecnie w sieci PIONIER - Polski Internet Optyczny. Więcej informacji pod adresem: <http://www.man.poznan.pl>

⁶ Rozproszone systemy sieciowe działające w sieci Pionier obejmują grupę 45 bibliotek cyfrowych, głównie naukowych, związanych ze środowiskiem akademickim uniwersytetów i politechnik. Zgromadzone i udostępnione przez tę grupę zbiory obejmują już ponad 325 tys. dokumentów.

⁷ *i2010 biblioteki cyfrowe*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/com/2005/com2005_0465pl01.pdf

Inicjatywa *Cyfrowe biblioteki* (Digital libraries) jest jednym z kluczowych projektów, realizowanych w ramach inicjatywy UE: i2010 - Europejskie Społeczeństwo Informacyjne budowy Europejskiej Biblioteki Cyfrowej. Jej celem jest ułatwienie dostępu do kulturalnego i naukowego dziedzictwa wspólnotowego, tak by stało się ono osiągalne i dostępne w atrakcyjny sposób on-line. Komisja Europejska podkreśliła w nim znaczenie technologii informatycznych dla ponownego odkrywania kulturowego i naukowego dziedzictwa Europy oraz udostępnienia go dla różnorodnych obecnych i przyszłych zastosowań.

⁸ *i2010- Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0229:FIN:PL:PDF>

⁹ Program eContentplus to program wspólnotowy mający na celu zwiększenie dostępności, użyteczności i wykorzystania zasobów cyfrowych w Europie.

¹⁰ Zob. <http://www.kb.nl/>

¹¹ Zob http://dev.europeana.eu/edlnet/edl_foundation/purpose.php

¹² Europeana - kolejne kroki

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0440:FIN:PL:PDF>